

CENTAR ZA EVROATLANTSKE STUDIJE
NAPREDAK, POSVEĆENOST, UTICAJ

IZVEŠTAJ CENTRA ZA EVROATLANTSKE STUDIJE

**“DRUŠTVENO POLITIČKA I PRAVNA
ANALIZA SLUČAJEVA POGINULIH
RADNIKA RTS, VOJNIKA NASTRADALIH
U
TOPČIDERU I LESKOVCU I SLUČAJ
VOJNIKA MILANA MATIĆA ”**

Izveštaj je deo projekta „STOP ZABORAVU – Pravno -medijska podrška porodicama civila i vojnika nastradalih pod nerazjašnjenim okolnostima“, koji je realizovao Centar za evroatlantske studije iz Beograda, u saradnji sa Roditeljima u crnom, uz finansijsku podršku Fonda za otvoreno društvo

Beograd, 28.6. 2009.

Sadržaj

1. Izvršni rezime

Jelena Milić

2. Uporedna društveno politička analiza –“slučaj RTS”, “slučaj Topčider” i “slučaj Leskovac”

Jelena Milić

3. Uporedna pravna analiza –“slučaj RTS”, “slučaj Topčider”, “slučaj Leskovac” i “slučaj Matić”

Dragoljub Todorović

4. Pravna analiza-“ Slučaj RTS”

Dragoljub Todorović

5. Pravna analiza -“slučaj Topčider”

Dragoljub Todorović

6. Pravna analiza –“slučaj Leskovac”

Dragoljub Todorović

7. Pravna analiza - “slučaj Matić”

Dragoljub Todorović

Izvršni rezime

„Slučaj RTS“, „slučaj Topčider“ i „slučaj Leskovac“ do objavljivanja ovog Izveštaja nikad nisu posmatrani u istom društveno političkom kontekstu, niti je urađena uporedna pravna

analiza istih. U delu ovog Izveštaja, koji sa pravne tačke gledišta analizira predmete obuhvaćene projektom „STOP ZABORAVU“, zaključeno je sledeće: „Za pet od šest slučajeva karakteristično je da postoje veliki propusti državnih organa.“

Razmatrani su sledeći slučajevi: slučajevi vojnika Ivanovića, Kostića i Žarkovića, nastradalih u objektima V.P. Leskovac, u periodu od godinu dana, avgust 2004-avgust 2005; slučaj dvojce gardista ubijenih u vojnom objektu „Karaš“ u Topčideru, Beograd, 5.10.2005; slučaj šesnaest radnika RTS ubijenih 23.4.1999, kao i slučaj vojnika Milana Matića, nastradalog 12. 10. 2005, u kasarni u Beogradu. Advokat Dragoljub Todorović je, u slučaju vojnika Milana Matića, procenio da su istražni i drugi organi adekvatno sprovedli sve potrebne procedure, te da je vojnik Matić uistinu izvršio samoubistvo.

Razlozi za više puta ponovljene propuste državnih organa moraju se tražiti i u društveno političkom kontekstu u kome su se posmatrani slučajevi desili. Njega, između ostalog, karakteriše odsustvo jakih i nezavisnih institucija pravosuđa i demokratske kontrole nad oružanim snagama i obaveštajnim službama. Većina sudija, tužilaca, patologa, obdukcionista, istražnih sudija, starešina i drugih, koji imaju direktne veze sa ovim duboko kontroverznim slučajevima, ili su još uvek na svojim radnim mestima koje su imali u trenucima nesreća, ili su napredovali.

Postoji mnogo indicija koje ukazuju da su unutrašnji i spoljno politički ciljevi aktuelne vlasti, kao i vlade Vojislava Koštunice, odneli prevagu nad opšte društvenim interesom da se sve okolnosti ovih slučajeva u potpunosti razreše. O ovome se opširnije govori u delu Izveštaja koji se bavi društveno političkim kontekstom u kome su se spomenuti slučajevi dešavali i u kome se oni, očito je, vrlo sporo i trajavo rasvetljavaju. Ovaj deo Izveštaja sačinila je Jelena Milić, direktor CEAS i nosilac projekta „STOP ZABORAVU.“

Na osnovu svega iznesenog u ovom Izveštaju, smatramo da je opravdano oceniti da se Srbija ni posle deset godina nije otarasila Miloševićeve metodologije vladanja, koja zarad ostanka na vlasti, realizacije svojih ciljeva ili zaštite svojih interesa, nije prezala od ubistava svojih građana ili od razaranja samih temelja države-razdvojenosti pojedinih grana vlasti.

Vojnici u Topčideru i Leskovcu možda nisu direktno žrtvovani u političko propagandne svrhe, kao što je to vrlo verovatno slučaj sa radnicima RTS, ali način na koji se vode ovi slučajevi govori i da su post petooktobarske vlasti, ili bar njeni nekontrolisani i neformalni delovi koji još uvek kontrolišu vlast, takođe spremeni da diskredituju druge, da drastično krše procedure da bi sakrile svoju odgovornost za eventulane propuste, pa sve dotle da, možda, eliminišu svedoke svojih kriminalnih radnji.

Što ovi slučajevi duže ostanu nerešeni i nedorečeni, to će biti sve više opravdanja tvrditi da sadašnja nominalna vlast takave metode ni dan danas ne može da spreči, ili ih legitimiše svojom nezainteresovanošću da analizirane slučajeve razreši u cilju realizacije svojih

političkih nauma. Umesto sadašnje letargije i opstrukcija, neophodno je učiniti sve da se kazne sve vinovnici i time, osim pravde za žrtve i porodice, ovakve tragedije u budućnosti preduprede. Ako se ovo uskoro ne dogodi, onda ni uveravanja da država „čini sve da locira i uhapsi Ratka Mladića“ ne znače mnogo.

Mediji i organizacije civilnog društva mogu i moraju imati veću ulogu u rasvetljavanju ovih slučajeva.

Zapadna međunarodna zajednica podrškom trendu političke, a time u pojedinim slučajevima verovatno i krivične, amanestije svih iz sadašnjih redova SNS i SPS koji su imali istaknute uloge u društvu i državi pogotovu u vreme bombardovanja RTS, svesno ili ne, otežava njihovo rasvetljavanje.

Autori ovog Izveštaja nisu imali nameru da ikog pojedinačno unapred optuže, ali jesu imali nameru da što preciznije opišu kontekst u kome su se analizirani slučajevi desili, kao i onaj u kome se rasvetljavaju, upravo u nadi da to može doprineti njihovom jasnom sudskom, a na osnovu njega organizacionom i političkom, epilogu. To je, nesumnjivo, u interesu žrtava i njihovih porodica, ali i države Srbije i našeg društva u celini.

Unapred se izvinjavamo svim licima koje smo, eventulano a zasigurno ne namerno, greškom u ovom Izveštaju naveli kao učesnike sudskih i drugih istražnih radnji ili lanca komandovanja u analiziranim slučajevima. Veliku većinu podataka iznesenih u ovom izveštaju smo već objavljivali u javnosti i do sada nikad nismo bili demantovani.

Autori ovog Izveštaja se posebno zahvaljuju svim porodicama, rođacima i prijateljima nastradalih vojnika i civila, okupljenim u neformalno udruženje Roditelji u crnom (RUC), koji su im nesebično pomogli u pisanju ovog Izveštaja i koji su im dali saglasnost da ga objave.

Uporedna društveno politička analiza- “slučaj RTS”, “slučaj Topčider” i “slučaj Leskovac”

„Slučaj RTS“, „slučaj Topčider“ i „slučaj Leskovac“ do objavljivanja ovog Izveštaja nikad nisu posmatrani u istom društveno političkom kontekstu, niti je urađena uporedna pravna analiza istih. U delu ovog Izveštaja koji sa pravne tačke gledišta analizira predmete obuhvaćene projektom „STOP ZABORAVU“, koje je sačinio advokat Dragoljub Todorović,

zaključeno je se da je „za pet od šest slučajeva karakteristično da postoje veliki propusti državnih organa.“

Razlozi za više puta ponavljane propuste državnih organa moraju se tražiti i u društveno-političkom kontekstu u kome su se posmatrani slučajevi desili. Njega, između ostalog, karakteriše odsustvo jakih i nezavisnih institucija pravosuđa i demokratske kontrole nad oružanim snagama i obaveštajnim službama. Većina sudija, tužilaca, patologa, obdukcionista, istražnih sudija, starešina i drugih, koji imaju direktne veze sa ovim duboko kontroverznim slučajevima, ili su još uvek na svojim radnim mestima koje su imali u trenucima nesreća, ili su napredovali¹.

Srbija se ni posle deset godina nije otarasila Miloševićeve metodologije vladanja, koja zarad ostanka na vlasti, realizacije svojih ciljeva ili zaštite svojih interesa, nije prezala od ubistava svojih građana ili od razaranja samih temelja države-razdvojenosti pojedinih grana vlasti.

Što ovi slučajevi duže ostanu nerešeni i nedorečeni, to će biti sve više opravdanja tvrditi da sadašnja nominalna vlast takave metode ni dan danas ne može da spreči, ili ih legitimiše svojom nezainteresovanošću da analizirane slučajeve razreši u cilju realizacije svojih političkih nauma. Umesto sadašnje letargije i opstrukcija, neophodno je učiniti sve da se kazne sve vinovnici i time, osim pravde za žrtve i porodice, ovakve tragedije u budućnosti preduprede. Ako se ovo uskoro ne dogodi, onda ni uveravanja da država „čini sve da locira i uhapsi Ratka Mladića“ ne znače mnogo.

Autor nepravnog dela ovog Izveštaja smatra da Srbija, dok ne rasvetli sve okolnosti ovih slučajeva, ne ispunjava ni Kopenhagenske kriterijume za pristupanje Evropskoj uniji (EU) i uslove za pristupanje NATO, bez obzira šta o tome, i iz kojih razloga, misle u EU i u NATO. Dok ne razreši ove slučajeve, Srbija neće biti u stanju da se konsoliduje kao stabilna demokratija, bez obzira na to da li hoće ili neće u EU i NATO. Odluke da se ne ide u EU i NATO su sasvim legitimne opcije, ali samo ako su donesene u uslovima koji podrazumevaju vladavimu prava, zaštitu ljudskih prava, nezavisne institucije i demokratsku kontrolu oružanih snaga i obaveštajnih službi, a ne samo formalne višestranačke izbore, koje prate manje više nezavisni mediji. U nastavku su argumenti koji govore u prilog ovim tezama.

Uloga Vojske

U sva tri slučaja vojska i Ministarstvo odbrane igraju veliku ulogu.

RTS je tokom NATO bombardovanja, a pre nego što je zgrada pogođena, proglašen „za veliki tehnički sistem od interesa za odbranu zemlje“ i u ratnim uslovima je bio pod ingerencijom Sektora za civilnu odbranu Ministarstva odbrane SRJ. Dragoljub Milanović, tadašnji glavni i odgovorni urednik RTS, koji je pravosnažno osuđen na 10 godina zatvora zbog ovog slučaja,

¹ Autori ovog Izveštaja trudili su se da navedu što veći broj lica koja su nesumnjivo povezana sa razmatranim slučajevima. Iskreno se nadaju da će to koristiti državnim organima, ali i medijima i civilnom sektoru koji u rasvetljavanju ovih slučajeva, a imajući u vidu sve dosadašnje propuste državnih organa, mogu i moraju imati značajniji prostor u javnosti.

tokom suđenja tretiran je kao pojedinac a ne kao deo sistema u lancu komande, iako je tokom ratnog stanja imao čin generala.²

Porodice nastradalih radnika RTS i njihovi punomoćnici su u više navrata identifikovali Ministarstvo odbrane kao nadležni državni organ koji odbija da učini dostupnim relevantna dokumenta. Ona bi, smatraju porodice, mogla pomoću u rasvetljavanju okolnosti pod kojima je došlo do pogibije 16 radnika, naime da li su tadašnji državni vrh i nadležni organi znali da će do bombardovanja zgrade doći ili ne, te da li su, u slučaju da jesu znali, namerno žrtvovali radnike u cilju ratne propagande.³ Osnovni cilj te propagande bio je da se Srbija predstavi isključivo kao žrtva nauma zapadne međunarodne zajednice i nekih republika SFRJ da je rasture, bez ikakve odgovornosti za masovne zločine koje su njene strukture činile u Bosni, u Hrvatskoj i na kraju, a pre NATO bombardovanja SRJ, i na Kosovu. Ministarstvo odbrane, kako je samo priznalo porodicama nestalih, nema zapisnike sa lica mesta posle nesreće, iako je baš ono par dan pre bombardovanja, podvelo RTS pod svoju kontrolu.⁴ Ova vrlo neuobičajena okolnost nije naišla na zasluženu pažnju stručne javnosti i civilnog sektora, kao ni većine medija i novinara u Srbiji.

Neprimeren način na koji su nadležni u ministarstvu odbrane reagovali⁵ na izjave penzionisanog vojnog lica, pukovnika Lakića Đorovića⁶, o tome da su vojska i Ministarstvo odbrane znali da će do bombardovanja zgrade RTS doći, govori i da je, deset godina posle tragedije, pitanje smrti 16 radnika RTS za vojsku i MO vrlo neuralgična tačaka.

Autor ove analize smatra da je jedan od mogućih razloga za takvo ponašanje činjenica da su, iako je Milošević smenjen, mnoge strukture njegovog režima ostale i dan danas iste na svim nivoima vlasti. Dolaskom Vojislava Koštunice na mesto premijera i nadalje, iste su skoro u potpunosti amnestirane. Dobro etablirane u sadašnje strukture vlasti, one su u poziciji da same sebe štite od odgovornosti za spomenute tragedije, jer, velika je verovatnoća, nominalni nosioci vlasti nad njima nemaju potpunu kontrolu.

Drugi mogući razlog je da se krije činjenica koliko je tačno lica poginulo te noći u zgradi RTS. Okolnost da ne postoji zapisnik sa lica mesta daje povoda za ovakvu sumnju.⁷ Niz

² Ovo je Žanki Stojanović, majci poginilog radnika RTS Nebojše Stojanovića, rekao Slobodan Petković, tadašnji pomoćnik saveznog ministra odbrane, Slobodana Krapovića. Ova informacija pojavljivala se više puta u sredstvima javnog informisanja i nikad nije demantovana.

³ Autor ovog dela izveštaja smatra i da je izuzetno bitno prasnvetliti odnos tadašnjeg Ministarstva odbrane i vrha SPS prema naredbama koje je savezna vlada izdala o evakuaciji pojedinih državnih objekata.

⁴ Za više detalja o svim slučajevima analiziranim u ovom delu Izveštaja pogledati posebne pravne analize koje se nalaze u nastavku ovog dokumenta.

⁵ "Pismo Žanke Stojanović Draganu Bujoševiću i Zahtev porodica radnika RTS Specijalnom tužilaštvu", blog Jelene Milić, <http://blog.b92.net/text/9495/Pismo%20%C5%BDanke%20Stojanovi%C4%87%20D.%20Bujo%C5%A1evi%C4%87u%20i%20zahtev%20S.%20tu%C5%BEila%C5%A1tvu/>

⁶ <http://www.b92.fm/channel/Pe%C5%A1%C4%8Danik/38552.html>

⁷ "Otvoreno pismo Žanke Stojanović ministru Šutanovcu," blog Jelena Milić,

relevantnih sagovornika, prijatelja poginulih ili njihovih porodica, sa kojima je autor ovog Izveštaja razgovarala, takođe tvrde da su, tokom svoje borbe da se rasvetle sve okolnosti pogibije njihovih najmilijih, naišli na niz indicija koje potvrđuju ovu sumnju. Slične sumnje ima i nekoliko vojnih lica i civila sa kojima je razgovarano tokom realizacije Projekta, a koji su želela da ostanu anonimni.⁸

Inače, veliki broj porodica vojnika nastradalih tokom NATO bombardovanja SRJ i dalje ne zna gde su oni poginuli, a vojska taj podatak neretko tretira kao tajnu. I sam broj poginulih vojnika tokom bombardovanja je predmet sumnji.⁹ Neposredno posle bombardovanja, baratalo se cifrom od oko 400 vojnika i policajaca, da bi u knjizi "Branioći otadžbine" (autori Sl. Milošević, D. Ojdanić i P. Bulatović) bila objavljena cifra od 1002 nastradala vojnika i policajca.¹⁰ Upravo ova cifra se, kao zvaničan podatak, navodi i u saopštenju sadašnje Vlade Srbije, koje je objavljeno povodom desetogodišnjice NATO bombardovanja SCG.¹¹ Imajući u vidu tolike dokazane činjenice o brutalnoj prirodi Miloševićevog režima, koja nije prezala ni od manipulacija brojem žrtava, a što je ponekad i danas praksa, autor ove anlike smatra da je potrebno pokrenuti novu, nezavisnu, istragu o broju poginulih vojnika i policajaca, kao i o broju poginulih civila, građana SRJ, tokom NATO bombardovanja.

Vojnici u Topčideru i Leskovcu možda nisu direktno žrtvovani u političko propagandne svrhe, kao što je to vrlo verovatno slučaj sa radnicima RTS, ali način na koji se vode ovi slučajevi govori i da su post petooktobarske vlasti, ili bar njeni nekontrolisani i neformalni delovi koji još uvek kontrolišu vlast, takođe spremeni da diskredituju druge, ili da drastično krše procedure da bi sakrile svoju odgovornost za eventualne propuste, pa sve dotle da, možda, eliminišu svedoke svojih kriminalnih radnji.¹²

Vojni istražilac Vuk Tufegdžić, koji je nesumnjivo sačinio netačan prvi izveštaj o smrti vojnika u Topčideru, i dalje je na istoj funkciji, samo u posebnom odeljenju Okružnog suda, jer su vojni sudovi u međuvremenu rasformirani. Vojska i drugi državni organi, i pored više puta potvrđene činjenice da je u slučaju Topčider jedan vojnik nije prvo ubio drugog pa onda sebe, kako su tvrdili Tufegdžić i članovi njegovog tima, nikad nisu smenili ili nekog pozvali na odgovornost zbog evidentnih propusta.

<http://blog.b92.net/text/9409/Otvoreno%20pismo%20%C5%BDanke%20Stojanovi%C4%87%20ministru%20%C5%A0utanovcu/>

⁸ Ove indicije, koje još niko nije demantovao iako ih je autor ovog dela Izveštaja već iznosio u javnost, biće predmet dodatnog intenzivnog istraživanja u narednom periodu.

⁹ "Mrtvi po potrebi", Vreme, 8.9.2005, <http://www.vreme.com/cms/view.php?id=427142&print=yes>

¹⁰ "Vreme naplate", NIN, 6.7.2000, <http://www.nin.co.rs/2000-07/06/13476.html>

¹¹ "Sednica Vlade Srbije posvećena danu sećanja na nastradale u NATO bombardovanju", http://www.bastinaratnika.rs/index.php?option=com_content&task=view&id=671&Itemid=1&lang=sr

¹² Ovo se pogotovu odnosi na delove vojske, MO i pravosudnog sistema.

Komandant Prištinskog korpusa u periodu 2004-2005, kada su pod vrlo sumnjivim okolnostima tri vojnika iz V.P. Leskovac navodno izvršila samoubistvo, bio je sadašnji zamenik načelnika Generalštaba VS, general Mladen Ćirković. Imajući u vidu sporost sa kojom se ovi predmeti rešavaju, kao i ostale evidentne propuste koje je u svojoj analizi "slučaja Leskovac" naveo advokat Todorović, ali pre svega nikad javno demantovane tvrdnje oca vojnika Srđana Ivanovića, jednog od poginulih u V.P. Leskovac, da je vojnik Ivanović tokom služenja redovnog vojnog roka vozio ne samo generala Ćirkovića već i Ratka Mladića, možda razloge i za same tragedije i za sve kontroverzne okolnosti koje ih prate, kao i sporost istrage o njima, treba tražiti i u sledećem kontekstu: Mladen Ćirković je tokom rata 1999. bio komandant 15. oklopne brigade, kada su komandanti Prištinskog korpusa i Treće armije bili Vladimir Lazarević i Nebojša Pavković. Sva trojica su nakon rata po ukazu Slobodana Miloševića unapređeni. Pavković za načelnika Generalštaba, Lazarević za komandanta Treće armije a Ćirković za komandanta Prištinskog korpusa, sa sedištem u Nišu. Svi osim Ćirkovića optuženi su pred Haskim tribunalom za ratne zločine nad kosovskim Albancima. Sam Mladen Ćirković je porodicama poginulih vojnika Žarkovića i Kostića rekao da su za smrt njihove dece "krivi pojedini oficiri."¹³

„Slučaj Leskovac“ je indikativan i po tome što ni vlast, ni NGO sektor, pa ni mediji, nikad nisu tri navodna samoubistva vojnika u periodu od godinu dana u istoj V.P, od ranije poznatoj po indicijama o švercu oružija i drugim nedopuštenim radnjama, posmatrali uporedo. U sva tri slučaja karakteristično je i to da su istrage i rezultati obdukcija nesumnjivo davali povoda da se rasvetli veliki broj dodatnih okolnosti, a da to u ova tri slučaja nadležni državni organi nikad nisu naredili, a opravdanim zahtevima punomoćnika ne izlaze u susret. Sva tri navodna samoubistva desila su se kada je komandant Prištinskog korpusa, kome pripada V.P. Leskovac, bio sadašnji zamenik načelnika GŠ VS, Mladen Ćirković. Izjave aktuelnog ministra odbrane, Dragana Šutavnoca, date u neformalnom razgovoru sa autorom ovog dela Izveštaja, poginuli vojnik Ivanović nikad nije vozio generala Ćirkovića, ne poklapaju se se više puta javno ponovljenim izjavama oca poginulog, Milorada Ivanovića, da mu je sin vozio i Ćirkovića i Mladića. Zvanično, razlog smrti vojnika Ivanovića je trovanje heroinom. Interesantno je da se navodno trovanje desilo zadnjeg dana vojnog roka. Ako su tvrdnje oca Ivanovića tačne, kako to da je jedan heroinski zavisnik uopšte poslat na odsluženje redovnog vojnog roka, te da mu je povereno da bude vozač starešina. Otac pokojnog Ivanovića je u javnosti, kao što je već navedeno, više puta ponovio i da je Srđan Ivanović u nekoliko navrata vozio haškog optuženika Ratka Mladića. I pored javno više puta ponavljanih izjava da državni organi čine sve da se locira Ratko Mladić, niko od nadležnih organa ili onih zaduženih za proveravanje da li se Mladić nalazi na teritoriji Srbije, nije našao za shodno da direktno i javno, ili sudski, oca Ivanovića ispita na ove okolnosti.

Nadležni sud ni u slučaju Kostić ni u slučaju Žarković, ali ni vojska interno, nikad nisu pokrenuli istragu oko toga otkud na telu spomenutih vojnika veliki broj povreda nanešenih tupinom predmeta, i to na način na koji je to teško učiniti samom sebi, iako su kao uzrok smrti u oba slučaja navedene povrede vatrenim oružijem.

¹³ Ovo su autoru ovog dela Izveštaja više puta potvrdili i naglasili članovi porodica Žarković i Kostić.

Porodice nastradalih vojnika i civila bezbroj su puta tražile sastanke sa predstavnicima državnog vrha i vojske svih vlada od 1999, naovamo. U većini slučajeva, pokazuje se, radilo se o praznim obećanjima koje su dobijali, ako bi do susreta uopšte i došlo, a kojima je jedini cilj bio da se porodice pacifikuju. Umesto punih istina, porodicama su nuđena, nekad i prihvatna, zapošljenja rođaka i druge „pogodnosti.“

Uloga političke javnosti

Ono što je Miloševićev režim radio tokom NATO bombardovanja, žrtvovanje civila i vojnika u propagandne svrhe, aktuelna vlast amnestira time što je u najmanju ruku nezainteresovana da sve okolnosti u vezi analiziranih slučajeva razreši. Pravna ocena analiziranog slučajeva, u kojoj se konstatuju veliki propusti državnih organa, daje osnova i za teže optužbe poput onih da je aktuelna vlast možda nečim ucenjena ili da ne kontroliše sve poluge državne vlasti koje joj formalno pripadaju u nadležnost. Vrlo je verovatno da je razlog za takvo ponašanje činjenica da i sadašnjoj političkoj eliti odgovora da srpskoj i svetskoj javnosti Srbiju što više predstavi kao žrtvu bez odgovornosti, u svojim diplomatskim naporima da „sačuva Kosovo“. Deo te strategije je i da je Srbija bila žrtva NATO bombardovanja, koja je isključivo bila u funkciji stvaranja nezavisnog Kosova i/ili svrgavanja Slobodana Miloševića, a ne zbog straha zapadne međunarodne zajednice i osećaja odgovornosti zbog nastavka masovnog kršenja ljudskih prava na Kosovu, posle svega što je propustila da spreči u Bosni. Činjenicu da je NATO nesumnjivo odgovoran za smrt radnika RTS, Koštuničina vlada i radikali otovreno, a DS i ostali u najmanju ruku nezainteresovanošću da se rasvetle svi aspekti „slučaja RTS“ indirektno, koriste i kao argument protiv približavanja Srbije NATO. Autor ovog dela Izveštaja smatra da je i pored odgovornosti NATO, nužno utvrditi ko je sve i od strane režima i tadašnje političke elite u Srbiji, takođe, odgovoran za smrt radnika RTS, to jest da li su oni namerno žrtvovani.

Iako bi ovo drugo, „podeljena“ krivica NATO i tadašnjih državnih organa i političke elite Srbije, možda bilo u interesu DS, koji je otvoreniji od DSS prema saradnji sa NATO, zajednička politika u funkciji „očuvanja Kosova“ je vrlo verovatno ono što i sadašnju vladu, isto kao i Koštuničinu, čini nezainteresovanom da se „slučaj RTS“ u potpunosti rasvetli. Najnovija izjava šefa SPS, Ivce Dačića, da u pregovorima o formiranju vlasti u Zemunu SPS neće pregovarati o predlogu da sa se raspiše referendum protiv ulaska Srbije u NATO, govori u prilog sumnji da su DS i SPS možda napravili neku vrstu dogovora koji podrazumeva da se ne insisitira na odgovornosti tadašnjeg političkog i državnog vrha u „slučaju RTS“, a da se sauzvrat sadašnji SPS, čiji su funkcioneri i tada imali visoke položaje, ne protivi ulasku Srbije u NATO. Najbolji način da se ove sumnje rasprše bio bi otvaranje arhiva, skidanja nepotrebnih oznaka vojne i državne tajne i obraćanje dužne pažnje na zahteve koje su porodice radnika RTS podnele nadležnim državnim organima od 2006. godine naovamo.

DS je sporazumom o pomirenju sa SPS, a u cilju formiranja vlade koja bi vrlo verovatno bila formirana i bez tog neprimerenog akta,¹⁴ u političkom smislu amnestirao sve ostale iz SPS, eventualno direktno ili indirektno odgovorne za smrt 16 radnika RTS. Praveći vladu sa strankom čiji sadašnji funkcioner, ministar Milutin Mrkonjić, tvrdi da je Milanović heroj¹⁵ i traži da se on iako pravosnažno osuđen oslobodi, a ne da se vidi ima li odgovornosti i lica iz kruga kome je i sam apsolutno pripadao, i čiji je šef Ivica Dačić, ministar policije koja bi možda mogla imati aktivniju ulogu u rasvetljavanju svih okolnosti u slučaju RTS, a koji su i 1999. godine bili u vrhu državne i političke vlasti, DS je direktno otežao dalje procesuiranje ovih slučajeva. Mora se, naime, imati u vidu da postoji vrlo širok konsenzus da naše pravosuđe ionako otežano funkcionise, a u nekim slučajevima i vrlo problematično. A ako se tome doda i ocena predsednika Tadića o visokom stepenu korupcije u Srbiji na svim nivoima i u svim organima, jasno je da je relativno lako politički uticati na pravosudne i druge državne organe.

Činjenica da je punomoćnik porodica vojnika ubijenih u Topčideru i dvojce od trojce vojnika nastradalih u „slučaju Leskovac“, Vladan Batić istovremeno i aktivan političar takođe je indikativna. Treba imati u vidu da je njegov DHSS nedavno postao partner DS, koji drži ministarstvo odbrane i ministarstvo pravosuđa i ima uticaja u imenovanjima tužilaca, pa i v.d. republičkog javnog tužioca. Advokat Todorović identifikovao je upravo Republičko javno tužilaštvo kao organ koji sprovodi opstrukciju „slučaja Topčider.“ Autor ovog dela Izveštaja je tokom rada na projektu „STOP ZABORAVU“, stekla utisak da se Batićev pravni tim u spomenutim slučajevima, a pogotovu u „slučaju Leskovac“, sa kojima se dovodi u vezu i aktuelni zamenik načelnika Generalštaba VS, Mladen Ćirković, više angažuje na predmetima koji se tiču nadoknade štete porodicama, nego na insistiranju da se istraže sve kontroverze iz obdukcionih nalaza i eventualno dokaže da postoji krivica NN lica u slučaju smrti ovih vojnika.

Neosnovana legitimizacija Srpske napredne stranke i njenih lidera, koji se ni jednim delom od otcepljenja do sada nisu pokazali različitim od SRS, a čiji je lider Tomislav Nikolić nedavno na RTS izjavio da bi organizovao miting podrške Ratku Mladiću, u slučaju da ovaj bude uhapšen¹⁶, zasigurno ne pojednostavljuje politički kontekst koji ima, očito je, veliku ulogu u rasvetljavanju ovih slučajeva.

I onaj deo političke javnosti, koji je jedno vreme sa razlogom intenzivnije insistirao na rasvetljavanju političke pozadine ubistva premijera Đinđića, nikad ovim slučajevima, ni pojedinačno ni grupno, nije posvetio dužnu pažnju, iako su mnoge društvene okolnosti i sam kontekst u kojima su se desili, vrlo slični. Ubistvo premijera Đinđića nije bio poslednji

¹⁴ Autor ovog dela Izveštaja spomenuti sporazum smatra neprimerenim imajući u vidu nepromenjeni odnos SPS prema svojoj ulozi u našoj nedavnoj prošlosti.

¹⁵ “ Istorija će pokazati da je Ms Milić bila u pravu”, blog Jelene Milić, <http://blog.b92.net/text/7939/Istorija%20%C4%87e%20pokazati%20da%20je%20Ms%20Mili%C4%87%20bila%20u%20pr%20avu/>

¹⁶ “NSPM”, <http://www.nspm.rs/prenosimo/ms-mili-ljuta-na-amere-britance-i-b92-da-se-zna.html>

brutalni udarac moćnih udova režima koji još uvek guše naše društvo. I “slučaj Topčider” i “slučaj Leskovac” desili su se posle atentata na premijera.

Uloga civilnog društva

Izuzev Beogradskog centra za ljudska prava, koji je porodicama poginulih radnika RTS pomagao oko tužbe protiv NATO, organizacije civilnog društva iz Srbije nisu pokazale spremnost da se direktnije angažuju u rešavanju ovih slučajeva. Ovo je posebno indikativno ako se ima u vidu da se u njima prepliću: kršenja ljudskih prava; propusti državnih organa; kontroverzna uloga vojske i obaveštajnih službi u društvu u tranziciji; navodi o skrivanju haških begunaca i drugo, dakle sve ono što ih sa pravom zanima i čime se bave u mnogim drugim slučajevima.

Nevladine organizacije koje se bave zaštitom ljudskih prava su, do duše, podržale većinu inicijativa porodica radnika RTS, ali ni u jednom od analiziranih slučajeva nisu preuzele uloge pravnih, političkih ili medijskih promotera u cilju njihovog rešavanja. Neke od njih to jesu činile vrlo aktivno u drugim, po mišljenju autora ovog dela Izveštaja mnogo manje bitnim, slučajevima. Pri tome se u svim analiziranim slučajevima, bez izuzetka, radi o porodicama koje finansijski, i na mnoge druge načine, nisu u stanju da izdrže da se bore za istinu pored ogromnih opstrukcija na koje nailaze u vrlo dugom vremenskom periodu.

Neke od porodica promenile su više punomoćnika. U nekim slučajevima, kao što je trenutno slučaj sa porodicama radnika RTS, predstavnici porodica su i jedini punomoćnici, što je zabrinjavajuće s obzirom na kompleksnost slučaja. Pojedini čelnici porodica su autoru ovog dela Izveštaja više puta ponovili da sumnjaju da su na njihove punomoćnike, koji su im sasvim iznenadno otkazivali saradnju, vršeni pritisci. Neki od sadašnjih punomoćnika u slučajevima “Leskovac” i “Matić” slučajeve navodno vode *pro bono*. Mada je to hvale vredno, dužina trajanja i trajavost istražnih radnji koje bi mogle ukazati na krivicu drugih, čime bi se demntovalo da su u pitanju navodna ubista pa samoubistva ili navodna samoubistva, otvara i pitanje ažurnosti pravnih zastupnika u spomenutim slučajevima, koji medijski nisu toliko atraktivni koliko i “slučaj Topčider”, ili njihove moći da sami vode ove slučajeve. Civilno društvo bi moglo odigrati značajnu ulogu u prevazilaženju bar ovih problema sa kojima se porodice nastradalih susreću.

Možda je trenutak da donatorska zajednica i civilni sektor u Srbiji naprave uvid u to koliko je organizacija civilnog društva u Srbiji trenutno u stanju (ima programe, budžete i kadrove) da pruža besplatnu pravnu pomoć. Na osnovu niza nedavnih problematičnih slučajeva deložacije Roma, slučajeva posmatranih u ovom Izveštaju, ali i na osnovu velikog broja drugih problematičnih slučajeva sa kojima se stručna i šira javnost Srbije dnevno suočavaju, a malo toga sistemskog preduzimaju, kao i na osnovu činjenice koliko je građana Srbije egzistencijalno ugroženo, autor ovog dela Izveštaja smatra da bi intenzivnija pravna pomoć oštećenima, koju bi pružali pravni timovi angažovani od strane civilnog sektora, uveliko

pomogla oštećenim i ugroženim građanima Srbije da u, još uvek slabo reformisanom sistemu pravosuđa, ostvare svoja prava.

Uloga medija

Iako su o većini ovde analiziranih slučajeva visokotiražni i mediji sa nacionalnom pokrivenošću izveštavali, ne vidi se namera da se ide dalje od senzacionalističkog ili rutinskog i površnog.¹⁷ Što vreme više prolazi, a stiže se utisak da je odugovlačenje jedan od glavnih načina koje državni organi primenjuju u nameri da zataškaju sve kontroverzne okolnosti koje prate ove slučajeve, ove i dalje nerasvetljene tragedije, sve više gube bitku protiv medijske nezainteresovanosti.

Na godišnjice nesreće u Topčideru, koja je u samom startu izazvala veće interesovanje verovatno zato što se radi o elitnom vojnom objektu i što se spominjalo da su ubijeni vojnici možda imali saznanja o Ratku Mladiću, ponovi se šta se navodno desilo, osnovne kontroverze koje prate slučaj, pravni zastupnik porodica Jakovljević i Milovanović da kratku izjavu, roditelji poginulih ponove da neće odustati u nameri da saznaju punu istinu te da sve u vezi slučaja traje suviše dugo, i skoro ništa drugo. Pažnju su nakratko privlačili rezultati pojedinih komisija i veštaka, ali niko iz medija nije intenzivnije pratio šta je sa ostalima odgovornima za ovu tragediju, na primer.

I pored niza zajedničkih karakteristika i ogromnih istražnih propusta u sva tri slučaja vojnika: Kostić, Ivanović i Žarković, koji su navodno izvršili samoubistva, u V.P. Leskovac u razmaku od godinu dana, ni nadležni organi, ni nevladine organizacije ni mediji ih nisu tretirali uporedo. Izuzetak predstavlja dokumentarni film koji je načinio novinar RTS Branislav Guzina, a koji na vrlo dobar način govori o ulozi Okružnog suda u Leskovcu u zataškavanju ovih slučajeva. Sudbinu ovog filma, koji još nigde nije zvanično emitovan¹⁸, kao i napore novinara Guzine da snimi sličan film o “slučaju Topčider”, treba pomno pratiti.¹⁹ Svedočenje penzionisanog vojnog lica, Lakića Đorovića, u emisiji Peščanik²⁰, otvorilo je mnoga vrlo važna pitanja, ali su pro režimski mediji umesto u traženja odgovora, krenuli u diskvalifikaciju samog Đorovića.

“Slučaj RTS”, se u većini medija, i pored novih dokaza i zahteva za obnavljanje postupka koje su porodice podnele nadležnim organima, smatra završenim. Esnafska solidarnost u

¹⁷ “Utisak nedelje o stanju i nesrećama u vojsci”, blog Jelene Milić, http://blog.b92.net/text/7828/Utisak%20nedelje%20o%20stanju%20i%20nesre%C4%87ama%20u%20vojsci%20*/

¹⁸ CEAS je u leto prošle godine organizovao konferenciju na kojoj je emitovan spomenuti film. Ni jedan navod iz istog do danas nije demantovan.

¹⁹ “Dobro čuvana tajna”, Branislav Guzina, e-novine, 24.6.2009. <http://www.e-novine.com/sr/srbija/clanak.php?id=27348>

²⁰ “Peščanik”, 17.4.2009, <http://www.pescanik.net/content/view/3043/20/>

ovom slučaju je skoro sasvim podbacila. Izuzetak, naravno, predstavljaju film Janka Blajka "02:06 Anatomija bola" i knjiga "Tišina u Aberdarevoj", Zorana Janjića.

Niz dokaza i indicija iznesenih u knjizi "Tišina u Aberdarevoj", kao i onih koje je u svojim autorskim tekstovima objavio Miroslav Bojčić, prijatelj porodice Stojanović, niko od nadležnih organa nikad nije demantovao, ali ni ozbiljno uzeo u razmatranje. Iako ova knjiga i Bojčićevi tekstovi, predstavljaju rudnik za istraživačko novinarstvo, skoro niko od novinara u Srbiji ih ne koristi u tu svrhu.

Sličnu sudbinu doživeli su i mnogobrojni postovi Jelene Milić na njenom blogu na sajtu B92. Objavljene navode niko nikad nije demantovao. Objavljene brojeve telefona svih roditelja, koji su takođe u dužem vremenskom periodu iznosili vrlo indikativne okolnosti, niko nikad nije upotrebio. Medijska kuća B92, na čijem su sajtu spomenuti tekstovi i navodi u toku protekle tri godine objavljivani, nikad o ovim slučajevima, ni grupno ni posebno, nije napravila ozbiljniju TV ili radio emisiju.

Indikativno je da je Ministarstvo odbrane vrlo nervozno reagovalo (pogrešno citirajući ključne navode) na saopštenje CEAS i RUC povodom naimenovanja generala Ćirkovića za zamenika načelnika GŠ VS.

Na osnovu navedenog, autor ovog Izveštaja smatra da bi civilni sektor i mediji mogli i moralli odigrati mnogo veću ulogu u potpunom rasvetljavanju analiziranih slučajeva.

Uloga međunarodne zajednice

Iako je rasvetljavanje svih okolnosti u ovim slučajevima pre svega u interesu građana Srbije i države Srbije, oni zbog svog značaja i svoje prirode, moraju biti i subjekt pažnje međunarodne zajednice i međunarodnih organizacija koje prate ili podržavaju reformske procese i demokratizaciju Srbije. Očito je, da se zbog sadašnjeg stanja u Srbiji, teško može očekivati da se oni razreše bez pojačanog međunarodnog interesovanja, kakvo recimo postoji u slučaju ubistva braće Bitići.

Aktuelni trend zapadnih diplomata da politički amnestiraju sve strukture iz SPS i SNS nikako ne doprinosi rešavanju analiziranih slučajeva, a verovatno otežava napore porodica i punomoćnika.

Imajući u vidu sve navedeno u ovom Izveštaju, autor ovog dela smatra da Srbija ne ispunjava ni Kopanahagenške kriterijume za članstvo. Apsurdno ili ne, jedini način da se Srbija izvče iz ćorsokaka je da EU hitno odmrzne prelazni spotazum, ali i da se još aktivnije uključi u procese reformisanja: sudova, vojske, pralamneta i obaveštajnih službi.

Uporedna pravna analiza-“slučaj RTS”, “slučaj Topčider”, slučaj “Leskovac” i “slučaj Matić”

Za pet od šest slučajeva²¹ koje sam razmatrao za potrebe projekta „STOP ZABORAVU-Pravno-medijska podrška porodicama civila i vojnika nastradalih pod nerazjašnjenim okolnostima od 1999. godine naovamo” Centra za Evroatlantske studije iz Beograda²², karakteristično je da postoje veliki propusti državnih organa.

Samo u slučaju Matić²³ postupljeno je brzo, efikasno i u skladu sa zakonom, pa je istražni sudija odredio veštačenje preko Komisije veštaka za sudsku medicinu i Komisije veštaka za DNK-a analizu. Tako je trebalo postupiti i u slučajevima Žarković, Kostić i Ivanović.

Pored navedenog, karakteristično je da su i neke istražne radnje, kao na primer ekshumacija, preduzete sa znatnim zakašnjenjem, što se ozbiljno odražava na kvalitet preduzete radnje.

Bez veštačenja preko Komisije veštaka za sudsku medicinu i eventualnog veštačenja Komisije za DNK-a analizu, zapisnici o obdukciji i ekshumaciji u slučajevima: Žarković, Kostić i Ivanović, to jest u „slučaju Leskovac“, su neupotrebljivi.

Tek navedenim veštačenjima može se utvrditi pravo stanje stvari, preciznije uzroci smrti te trojice vojnika. Sva ta veštačenja i eventualna saslušanja mora obaviti istražni sudija na osnovu zahteva tužioca za sprovođenje određenih istražnih radnji protiv NN izvršioca. Takav zahtev tužilac je stavio, a istražni sudija obavio istražne radnje samo u slučaju Matić.

²¹ Razmatrani su sledeći slučajevi: slučajevi vojnika Ivanovića, Kostića i Žarkovića, nastradali u objektima V.P. Leskovac u periodu od godinu dana, august 2004.-august 2005; slučaj dvojice gardista ubijenih u vojnom objektu „Karaš“ u Topčideru, Beograd, 5.10.2005; slučaj šesnaest radnika RTS ubijenih 23.4.1999, kao i slučaj vojnika Milana Matića, nastradalog 12. 10. 2005, u kasarni u Beogradu.

²² Napomena nosioca projekta “STOP ZABORAVU”, Jelene Milić - Ovo je prvi put da su posmatrani predmeti analizirani zajedno i uporedno. U realizaciji ovog projekta učestvovali su i koordinatori neformalnog udruženja “Roditelji u crnom” (RUC), Živana Stojanović i Milijan Kostić, kao i drugi članovi porodica nastradalih čije smo slučajeve razmatrali.

U posebnim prilogima su i pojedinačne analize svih spomenutih slučajeva, koje je za potrebe projekta “STOP ZABORAVU”, takođe, uradio advokat Dragoljub Todorović. Zajedničko im je, a i indikativno je, da do sada mahom nisu sprovedene, ili su samo polovično sprovedene, radnje koje je advokat Todorović preporučio, a koje spadaju u domen redovne istražno –sudske prakse. Takođe, na veliku većinu zahteva pravnih zastupnika nadležni državni organi ili ne odgovaraju, ili odgovaraju neodređeno i sa velikim kašnjenjima.

²³ Vojnik Milan Matić, V.P. 1552- Beograd, nađen je mrtav 12. 10. 2005. godine u kasarni u Beogradu.

Što se tiče slučaja ubistva 16 radnika RTS-a i dvojice vojnika u Topčideru propusti državnih organa su još drastičniji. Naime, ni u jednom ni u drugom slučaju vrlo značajni, vrlo relevantni i moglo bi se reći krucijalni svedoci nisu oslobođeni čuvanja službene, vojne i državne tajne. Bez oslobađanja od čuvanja tajni ti svedoci ne mogu dati iskaz pred istražnim sudijom. Potpuno je neprihvatljivo i apsolutno nerazumljivo zbog čega nadležni organi te svedoke nisu oslobodili čuvanja državne tajne. Nije postojala, niti sada postoji, bilo kakva opasnost da važna službena, vojna ili državna tajna dospe u javnost posle svedočenja pred istražnim sudijom. Po svojoj prirodi sudska istraga je tajna, a dodatno se ta tajnost može pooštriti i produbiti tako da se oslobađanje od čuvanja tajne pokazuje kao čisto tehničko pitanje. Međutim, i pored toga ključni svedoci u ova dva slučaja nisu oslobođeni čuvanja tajne. Oslobađanje od čuvanja tajne je izuzetno važno zbog utvrđivanja odgovornosti funkcionera Ministarstva odbrane i vojske, kako za propuste kod ubistva radnika RTS i gardista u Topčideru, tako i za opstrukcije u toku utvrđivanja činjenica.

Sa sudske – medicinskog i balističkog aspekta utvrđeno je da su dvojica vojnika u Topčideru ubijeni od strane trećeg lica. To više nije samo sudske pitanje, niti rutinsko policijsko rešavanje ubistva, to je ozbiljan državni problem. Ubijena su dva pripadnika elitne vojne jedinice i to na stražarskom mestu. Ako se taj slučaj sudske ne reši to će vrlo ozbiljno dovesti u sumnju čitav sistem funkcionisanja vojske a samim tim i države. Kakva je to država u kojoj se ubijaju stražari koji čuvaju važne državne objekte a da ne mogu da se otkriju ubice. Sa preduzimanjem istražnih radnji u ovom slučaju se nedopustivo kasni. Svako kašnjenje otežava otkrivanje ubica.²⁴

U slučaju ubistva 16 radnika RTS-a pojavljuje se ozbiljna opstrukcija konačnog rasvetljavanja ovog događaja u Ministarstvu odbrane. Nadležni iz Ministarstva odbrane uključujući i ministra ne žele da pokažu relevantne dokumente ni porodicama ubijenih ni njihovim pravnim zastupnicima. Način rešavanja i definitivnog rasvetljavanja ovog događaja opisao smo u delu analize koji se odnosi na taj slučaj.

Porodice ubijenih i njihovi pravni zastupnici u većini razmatranih slučajeva podneli su niz: inicijativa, podnesaka, predloga i zahteva velikom broju državnih ograna ali sve je išlo sporo, neadekvatno i pokazalo je apsolutnu nezainteresovanost za konačno rešavanje ovih slučajeva u svim državnim strukturama: političkim, upravnim i pravosudnim.

Pravna analiza-„Slučaj RTS“

U NATO bombardovanju zgrade RTS-a u Beogradu, 23. 4. 1999. godine u 02:06 časova, poginulo je 16 radnika RTS-a. Za ovaj zločin osuđen je samo Dragoljub Milanović, tadašnji

²⁴ Tokom juna meseca 2009. godine preduzete su određene nove istražne radnje saslušanja svedoka, od kojih su neki, kako saznanjem, oslobođeni čuvanja tajne. Međutim, Tužilaštvo, i pored njihovih svedočenja koja upućuju da je gardiste ubila treća osoba, i dalje insistira na dopunskim sudske-medicinskim i balističkim veštačenjima, koja su apsolutno nepotrebna, s obzirom da je sa sudske medicinskog i balističkog stanovišta slučaj potpuno jasan.

generalni direktor RTS-a, na 10 godina zatvora zbog krivičnog dela teško delo protiv opšte sigurnosti iz člana 194 stav 2 u vezi člana 187 stav 2 i 3 KZ RS. Presuda je pravosnažna.²⁵

Krivična prijava je podignuta protiv devet funkcionera RTS-a, međutim sud je procesuirao i oglasio krivim samo Dragoljuba Milanovića.

Nalazim da je krivično delo za koje je osuđen Milanović pogrešno pravno kvalifikovano od strane tadašnjeg tužioca Krsmana Ilića, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje u ovom krivičnom predmetu. Kako je presuda Milanoviću pravosnažna, preostaje jedino da oštećene porodice podnesu inicijativu Republičkom javnom tužilaštvu za podizanje zahteva za zaštitu zakonitosti na osnovu koga bi se donela sudska odluka da je krivični zakon povređen u korist okrivljenog Milanovića. Naime, u radnjama Dragoljuba Milanovića stoje svi elementi krivičnog dela teško ubistvo iz člana 114 stav 1 tačka 9 Krivičnog zakonika Republike Srbije. Ta odluka ima samo deklarativni karakter i Dragoljubu Milanoviću se ne može izreći kazna za ovaj krivično pravni događaj.

U potpunosti podržavam „Zahtev porodica ubijenih radnika za obnovu i proširenje postupka u slučaju mogućeg žrtvovanja šesnaestoro radnika RTS-a”, koji su porodice poginulih radnika predale Specijalnom tužilaštvu za organizovani kriminal u Beogradu, 30.4.2009. godine. Inače, porodice su još 2006. godine Specijalnom tužilaštvu za organizovani kriminal predale knjigu „Tišina u Aberdarevoj“ sa dokazima koje prethodni sud nije procesuirao.

U spomenutom Zahtevu se, između ostalog, kaže: „Na suđenju pred Okružnim sudom u Beogradu 2001-2002, Dragoljub Milanović pojavio se kao pojedinac a ne kao deo društvene političke i vojne hijerarhije (u ratu je imao čin generala) čiji je deo bio, i čija je naređenja izvršavao. Iako se sud, između ostalog, uopšte nije upustio u ispitivanje Milanovićeve motivacije da svesno prekrši jednu ratnu naređenu meru vrhovnih vlasti (za šta se u ratnim uslovima ide pred preki sud) niti u funkcionisanje kratkog komandnog lanca koji je stajao iznad Milanovića, svejedno mu je dodelio jedinstvenu kaznu zatvora od deset godina, pre svega zbog kršenja vladine naređene mere o obaveznom izmeštanju Televizije na rezervno mesto rada, u skladu sa Planom odbrane zemlje („Naredba broj 37“).“

U zahtevu se traži i da se preispita mogućnost krivične odgovornosti Milana Topalovića, tadašnjeg tehničkog direktora RTS-a, i pukovnika Petra Pajčina iz Ministarstva odbrane, zaduženog u Sektoru civilne odbrane za odbranu RTS-a. Njegova odgovornost se ogleda u tome što je Radio-televizija Srbije proglašena za veliki tehnički sistem od interesa za odbranu zemlje i u ratnim uslovima je bila pod ingerencijom Sektora za civilnu odbranu Ministarstva

²⁵ Postupak je prvo vodio Okružni sud u Beogradu, i pred tim sudom je pravosnažno osuđen Dragoljub Milanović. Istražni sudija u tom predmetu je bio Vučko Mirčić, tužilac je bio Krsman Ilić, sadašnji zamenik republičkog javnog tužioca, a predsednik sudske veće, sudija Radmila Dragičević Dičić, sadašnji sudija Okružnog suda u Beogradu-Specijalnog odeljenja za organizovani kriminal. Sudija izvestilac u žalbenom postupku pred Vrhovnim sudom Srbije bio je sudija Novica Peković. Pravni zastupnici porodica bili su, između ostalih: Slobodan Šišić i Borivoje Borović. Najnoviji “Zahtev porodica ubijenih radnika za obnovu i proširenje postupka u slučaju mogućeg žrtvovanja šesnaestoro radnika RTS, koje su po uverenju samih porodica i šire javnosti, izvršili državni i vojni vrh Republike Srbije tokom intervencije NATO-a 23. aprla 1999. u dva časa i šest minuta”, predat je 30. 4. 2009, Specijalnom tužilaštvu za organizovani kriminal u Beogradu. Tužilstvo se do sredine juna 2009. nije oglasilo o ovom zahtevu.

odbrane. Takođe, traženo je da se ispita odgovornost Dušana Vojvodića, koji je bio zamenik glavnog urednika informativnog programa. Potrebno je utvrditi i odgovornost Milorada Komrakova, glavnog i odgovornog urednika RTS-a u vreme posmatranog događaja.

Posebno je značajno u ovom slučaju pažljivo i detaljno proučiti izjavu potpukovnika u penziji, Lakića Đorovića, koji je radio u Pravnoj upravi Saveznog ministarstva za odbranu. Takođe je važno proveriti navode iz njegove izjave da je predmet koji je u Pravnoj upravi zaveden pod pov. broj 466/2001 dobio 9. avgusta 2001. godine kao hitan za odlučivanje i da je zbog značaja predmeta odlučeno da se on trajno čuva. Lakić Đorović je imao uvid u taj predmet i utvrdio da se u njemu nalazi preko 20 dopisa i dokumenata. Između ostalih dokumenata tu je bio i dopis istražnog sudije Okružnog suda u Beogradu, Vučka Mirčića, u kojem se traži da se službenici koji su se bavili odbranom u RTS-u oslobode čuvanja službene i vojne tajne. Zaključak vojnih funkcionera Sektora za civilnu odbranu i Pravne uprave Saveznog ministarstva odbrane, pukovnika Petra Pajčina, potpukovnika Zulevića, general majora Aleksandra Ignjatovića i pukovnika Milovana Mihajlovića i Svetozara Cvetkovića je bio: „...da se do daljnjeg niko ne oslobađa od obaveze čuvanja vojne, službene i državne tajne, jer bi to škodilo interesima i bezbednosti zemlje.“

Dakle, sve navedeno nalazi se u predmetu Pravne uprave pov. broj 466/2001 koji se trajno čuva i u koji je imao detaljan uvid Lakić Đorović.

Bez obzira na to što aktuelni ministar odbrane Dragan Šutanovac tvrdi da nema nikakvih dokumenata sa transkriptima presretnutih razgovora, neophodno je da se svi koji imaju bilo kakva saznanja ili mogu imati bilo kakva saznanja o predmetu o kome govori Lakić Đorović oslobode čuvanja vojne, službene i državne tajne i da se sa Lakićem Đorovićem saslušaju pred istražnim sudijom i sa njim se eventualno suoče. Jedino takav postupak pred nadležnim istražnim sudijom, koji bi trebalo da pokrene tužilac, može pomoći da se utvrdi prava istina i eventualna krivična odgovornost i drugih lica pored već osuđenog Dragoljuba Milanovića (koji je videli smo osuđen sa pogrešnom pravnom kvalifikacijom krivičnog dela).

Iz svega izloženog proizlazi da su pored generalnog direktora RTS-a Milanovića i drugih funkcionera RTS-a, odgovorni i funkcioneri Sektora za civilnu odbranu Ministarstva odbrane, s obzirom na to da je RTS proglašen za veliki tehnički sistem od interesa za odbranu zemlje u ratnim uslovima. Da bi se utvrdila ta vrsta odgovornosti neophodno je da se sva lica za koja je istražni sudija tražio oslobode čuvanja: službene, državne i vojne tajne. To je prvi uslov da bi se utvrdila eventualna odgovornost funkcionera iz Ministarstva odbrane, kao i eventualna odgovornost drugih funkcionera iz ministarstva odbrane, koji su svojevremeno odbili zahtev istražnog sudije za oslobađanje od čuvanja tajne.

Indikativno je da se opstrukcija rasvetljavanja ovog slučaja u Ministarstvu odbrane nastavila i 2001. godine kada je vođen krivični postupak, a nastavlja se i danas, kada ministar odbrane Dragan Šutanovac ne dozvoljava punomoćnicima porodica da lično vide pojedine spise, već sam objašnjava šta u njima ima i šta u njima piše.

Pravna analiza – „slučaj Topčider“

Vojnici Gardijske brigade Dražen Milovanović i Dragan Jakovljević ubijeni su na stražarskom mestu u vojnom objektu „Karaš“ u Topčideru, Beograd, 5. 10. 2004. godine.²⁶ Istražni sudija Vojnog suda u Beogradu, Vuk Tufegdžić²⁷, obavio je uviđaj na licu mesta, sproveo istragu, naredio veštačenje putem veštaka za sudsku medicinu, balistiku i iz drugih kriminalističkih oblasti.²⁸ Sve veštake koji su učestvovali u veštačenju odredio je istražni sudija Vuk Tufegdžić. Sudsko medicinsko veštačenje obavili su lekari sa VMA. Veštačenjima obavljenim po nalogu istražnog sudije Tufegdžića utvrđeno je da je jedan vojnik ubio drugog, a zatim izvršio samoubistvo. Nakon toga, a zbog i laiku očiglednih propusta veštaka koje je odredio sudija Tufegdžić, predsednik Državne zajednice SCG, Svetozar Marović, formirao je Državnu komisiju na čelu sa advokatom Božom Prelevićem.²⁹

U ovom slučaju je nesumnjivo stručno, putem veštačenja, utvrđeno da su obojica vojnika ubijeni od strane trećeg lica. Takav zaključak se ne može osporiti. Državna komisija koju su sačinjavali stručnjaci svih profila potrebnih za takvu vrstu veštačenja, a posebno tri profesora sudske medicine Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Savić, Obradović, Baralić) utvrdila je da je vojnike ubila treća osoba. Takav nalaz Državne komisije potvrdili su u svom nalazu balistički veštaci FBI iz SAD, kao i stručnjak za sudsku medicinu Ljubomir Dragović, takođe iz SAD. Prema tome, nikakvo veštačenje više nije potrebno, jer se tačno zna šta se dogodilo. Treća osoba ili više njih ubila je vojnike. Sad je potrebno utvrditi ko ih je ubio.

Da bi se utvrdilo ko je počinio zločin, neophodno je da tužilac stavi zahtev istražnom sudiji za sprovođenje istražnih radnji protiv NN počinioca. Tokom sprovođenja istražnih radnji neophodno je saslušati velikih broj lica iz Gardijske brigade, iz Vojne policije, Vojno bezbednosne agencije (VBA), Vojno obaveštajne agencije (VOA) i Bezbednosno informativne agencije (BIA).

²⁶ Ovaj predmet je prvo bio u Vojnom sudu u Beogradu, kod istražnog sudije Vuka Tufegdžića koji je u međuvremenu rasformiran. Ispred Vojnog tužilaštva predmet je radio Nikola Petković. Predmet je sada u nadležnosti Okružnog suda u Beogradu, kod istražnog sudije Dragana Lazarevića, a postupa zamenik javnog tužioca, Aleksandar Stojev. Punomoćnici porodica Jakovljević i Milovanović sada su advokati: Vladan Batić, Predrag Savić i Ante Bošković.

²⁷ Vuk Tufegdžić je trenutno istražni sudija Okružnog suda u Beogradu.

²⁸ Komisiju koju je formirao Vuk Tufegdžić sačinjavali su: mr Vlada Kostić, diplomirani mašinski inženjer; potpukovnik iz Vojno-tehničkog instituta (VTI) i viši saradnik za pešadijsko oružije; Predrag Cerović, diplomirani mašinski inženjer iz VTI; Dragan Krstić, diplomirani fizikohemičar, major MUP i sudski veštak za balistiku; mr med sci Dr Ivica Milosavljević, načelnik Instituta za sudsku medicinu VMA; Dr Nadica Marinković, mr med sci, patolog i obducent sa Instituta za sudsku medicinu VMA.

²⁹ Članovi Komisije su bili: prof Dr Miroljub Obradović, prof Dr Ivanka Baralić, prof Dr Slobodan Savić, svi sa Instituta za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu; Dr Branko Sbutega, specijlista ortopedske hirurgije; Gradimir Konstantinović, balističar.

Interesantno je da su u širem sastavu Komisije bili i: Prvoslav Davinić, tadašnji ministar odbrane SCG, Dragan Jočić, tadašnji ministar unutrašnjih poslova RS; Rade Bulatović, tadašnji načelnik BIA RS; Dr Jovan Buturović, advokat i penzionisani sudija Vrhovnog vojnog suda, koji je u toku rada Komisije podneo ostavku.

Smatram da je neophodno saslušati i članove Nacionalnog saveta za saradnju sa Haškim tribunalom, pre svih Rasima Ljajića i Vladimira Vukčevića. Njih dvojica su više puta istupali u javnosti i isticali da imaju određene podatke koje ne smeju javno da iznesu zbog operativnog rada na lociranju i hapšenju Ratka Mladića. Više puta su izjavljivali da znaju gde se u određenim vremenskim periodima nalazio Ratko Mladić, ali da to ne mogu javno da obelodane. Međutim, s obzirom na to da je pitanje ubistva dvojice gardista izuzetno bitna stvar, moglo bi se reći stvar od državnog značaja, članovi Nacionalnog saveta za saradnju sa Haškim tribunalom morali bi sva svoja saznanja da saopšte istražnom sudiji, a ta saslušanja pred istražnim sudijom bila bi proglašena tajnom i zatvorena za javnost sve dok se ne dođe do podataka bitnih za istragu o ubistvu vojnika. Ne sme postojati tajna za istražne organe ni u jednom detalju, ni u jednom segmentu koji je značajan za rasvetljavanje ovog ubistva. Nalazim da bi istražni sudija mogao da se obrati i istražiteljima Haškog tribunala sa zahtevom da mu dostave svoja saznanja o kretanju i skrivanju Ratka Mladića, jer bi i to doprinelo utvrđivanju istine o ubistvu dva vojnika. Da bi se rasvetlilo ubistvo dvojice gardista, Haški tribunal bi takođe morao da sarađuje sa istražnim sudijom, bez obzira na tajnost podataka kojima raspolaže.

U međuvremenu, tužilac Aleksandar Stojev dostavio je predlog za preduzimanje određenih radnji istražnom sudiji Okružnog suda u Beogradu. Istražni sudija Dragan Lazarević saslušao je niz svedoka, a punomoćnik oštećenih porodica advokat Vladan Batić izjavio je dnevnom listu „Blic“ da je u prekrivičnom postupku saslušano oko trideset svedoka, ali da zbog obaveze čuvanja službene tajne on ne može da kaže ko su ti svedoci i na koje okolnosti su se izjašnjavali u prekrivičnom postupku i da li su uopšte saslušani pred istražnim sudijom. Dnevni list „Blic“ preneo je svoja saznanja da su pred istražnim sudijom saslušani: bivši komandant gardijske brigade, Radomir Ćosić; njegov sin Nenad Ćosić, koji kao civilno lice radio na održavanju elektroinstalacija u tada tajnom objektu „Karaš“; komandant objekta „Karaš“, potpukovnik Bojović i vodnik Marko Kovačević. „Blic“ takođe prenosi neke detalje iz njihovih iskaza koje ne mogu ni da potvrdim ni da negiram.³⁰

U vezi sa sprovođenjem ovih istražnih radnji važno je napomenuti da je tužilac u svom zahtevu tražio da istražni sudija pozove veštake iz istražne komisije, koju je formirao istražni sudija Vuk Tufegdžić, i Državne komisije da bi usaglasili mišljenja. Pored toga što je Državna komisija u svom sastavu imala sve relevantne stručnjake, među kojima troje profesora sudske medicine Univerziteta u Beogradu i kvalifikovane balističare, nalaz Državne komisije potvrdili su balistički stručnjaci iz FBI i stručnjak za sudsku medicinu iz SAD. Dakle, potpuno je besmisleno i neproduktivno sada suočavati mišljenja istražne komisije koju je formirao Vuk Tufegdžić i Državne komisije. Po izjavi punomoćnika Vladana Batića, istražni sudija je izrazio neslaganje sa tim predlogom tužioca, ali punomoćnik nije rekao da li je o tom neslaganju odlučilo Krivično veće Okružnog suda koje je za to nadležno.

³⁰ „Roditelji gardista najavili štrajk glada“, www.blic.rs, 20.6.2009. 05: 00

Imajući u vidu takav predlog tužioca Stojeva, kao i dosadašnji kompletan angažman u ovom predmetu, stiče se utisak da tužiocu nije cilj rasvetljavanje ovog zločina niti utvrđivanje ko ga je počinio, već nepotrebno prolongiranje i odugovlačenje postupka.

Treba još jednom naglasiti da u rasvetljavanju ovog kriminalnog slučaja ne sme biti nikakve: službene, državne i vojne tajne za istražnog sudiju i tužioca koji rade na ovom predmetu. Kad to kažem, mislim i na Rasima Ljajića i ostale članove Nacionalnog saveta za saradnju sa Haškim tribunalom, kao i istražitelje Tužilaštva haškog Tribunala, samog glavnog tužioca Bramerca, a kako se u poslednje vreme pokazalo, i neke novinare iz BH (Federalne TV).

Pored toga, neophodno je istražnom sudiji i tužiocu staviti na uvid svu dokumentaciju o organizacionim propustima u Gardijskoj brigadi, i svim drugim eventualnim nezakonitostima ili krivičnim delima koje su počinili, ili su sumnjivi da su počinili, lica koja su imala u to vreme bilo kakvu vezu sa Gardijskom brigadom. Razlog za ovo je što je jedna od mogućnosti ubistva vojnika-stražara i ta da su oni ubijeni kao svedoci nedozvoljenih i kriminalnih radnji.

Pravna analiza-,, slučaj Leskovac“

Slučaj vojnika Dragana Kostića

Vojnik Dragan Kostić, VP 4796/6 – Leskovac, pronađen je mrtav u kasarni „Jablanica“ u Leskovcu u vojničkoj spavaoni 27. 8. 2004. godine u sedam časova ujutru.³¹

U slučaju Kostić urađene su obdukcija i ekshumacija.³² Konstatovano je da je smrt nasilna i da je nastupila od povreda koje su nanesene dejstvom projektila ispaljenih iz ručnog vatrenog oružja. Iz toga je izveden zaključak da je Kostić izvršio samoubistvo.

Međutim, u tački 7 obdukcionog zapisnika navedeno je da je Kostić imao više povreda u predelu vrata, desnog čeonog dela i temenog predela u vidu krvnih podliva, oguljene kože i drugih. Mišljenje obducenta je da su te povrede opisane pod tačkom 7 nastale dejstvom tupine

³¹ Ovaj predmet prvo je vodio istražni sudija Vojnog suda u Nišu, Ivan Dimić. Naredbu za ekshumaciju dao je istražni sudija Okružnog suda u Leskovcu, Nebojša Stojčić, i ta ekshumacija je obavljena. Međutim, nije bilo daljnjih istražnih radnji iako iz zapisnika o obdukciji i ekshumaciji proizlazi niz spornih pitanja koja je trebalo raspraviti tokom istražnih radnji, što je bilo u nadležnosti sudije koji je dao nalog za ekshumaciju. Punomoćnici porodice Kostić su advokati advokatske kancelarije „Batić“, kao i advokat Predrag Savić.

³² Obdukciju su obavili: Dr Ivica Milosavljević, načelnik Instituta za sudsku medicinu VMA i Dr Gordana Tomašević, specijalista za sudsku medicinu sa Instituta za sudsku medicinu VMA.

Ekshumaciju su obavili: docent Dr Tatjana Atanasijević, specijalista sudske medicine i asistent Dr Dragan Ječemenica, specijalista sudske medicine, oboje sa Instituta za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

mehaničkog oruđa. Iako je u ovom predmetu obavljena ekshumacija, nije objašnjeno da li su povrede opisane u tački 7 u bilo kakvoj vezi sa porojektlima ispaljenim iz ručnog vatrenog oružja. Takođe nema detaljnijeg obrazloženja o kakvoj tupini mehaničkog oruđa se radi, kada su te povrede nastale i da li se mogu povezati na bilo koji način sa ranama nanetim vatrenim oružjem.

Zbog toga je neophodno da se obave istražne radnje ispitivanja pred istražnim sudijom stručnjaka za sudsku medicinu koji su obavili obdukciju i ekshumaciju leša Dragana Kostića. Imajući u vidu rezultate obdukcionog nalaza i ekshumacije neophodno je narediti veštačenje putem Komisije stručnjaka za sudsku medicinu i balistiku, koja će na osnovu zapisnika o obdukciji i ekshumaciji, odgovoriti na pitanje da li je u slučaju vojnika Kostića reč o ubistvu ili samoubistvu, kao i da li je potrebno obaviti još neka dodatna sudsko-medicinska i balistička istraživanja.³³ Primera radi, treba raspraviti da li opis oštećenja na odeći, koju je u trenutku smrti imao vojnik Dragan Kostić, odgovara ispaljenju projektila iz apsolutne blizine, s obzirom da iz zapisnika o obdukciji i ekshumaciji proizilazi da su ustreline nastale iz apsolutne blizine, što ne odgovara činjeničnom stanju. Za takvu tvrdnju nema pouzdanih sudsko medicinskih pokazatelja. Naprotiv, ima više dokaza da je ustrelina nastala iz relativne blizine.

Takođe je neophodno obaviti istražnu radnju ispitivanja službenih lica koja su obavila uviđaj na licu mesta.³⁴ Naime, u zapisniku o uviđaju piše sledeće: „Leš pok. Kostića je zatečen na stomaku sa rukama ispod tela, te sa vidljivim krvavim tragovima na košulji gledano s leđa...“. Službena lica koja su obavila uviđaj treba da se izjasne na okolnosti zapisnika o uviđaju, pre svega da li je pre dolaska uviđajne ekipe leš pomeran ili nije. Nakon ispitivanja lica koja su izvršila uviđaj te zapisnike treba predočiti stručnjacima za sudsku medicinu da se izjasne da li je položaj tela pokojnog Kostića takav da je on izvršio samoubistvo pucanjem iz vatrenog oružja. Ovo pogotovu zbog toga što je Kostić ležao na stomaku sa rukama ispod tela, a krvavi tragovi na košulji se vide s leđa.

Dakle, da bi se utvrdili pravi uzroci smrti pokojnog Kostića neophodno je putem istražnih radnji saslušati sva navedena lica, i narediti veštačenje Komisije veštaka stručnjaka za sudsku medicinu i balistiku. Na osnovu iznetih činjenica javni tužilac mora staviti zahtev za sprovođenje istražnih radnji nadležnom istražnom sudiji. Bez sprovođenja navedenih istražnih radnji nije moguće ustanoviti tačno pod kojim okolnostima je vojnik Dragan Kostić izgubio život.

³³ Na osnovu razgovora sa punomoćnikom porodice Kostić, Predragom Savićem, informisan sam da je on privatno konsultovao profesore sa Instituta za sudsku medicinu u Beogradu, koji su mu dali objašnjenje da je razmak između tela i cevi vatrenog oružja takav da isključuje samoubistvo.

³⁴ Punomoćnici porodice Kostić podneli su 23. juna 2005. godine zahtev Okružnom sudu u Beogradu za sprovođenje istrage protiv obdučenata Ivica Milosavljevića i Gordane Tomašević, lekara sa VMA. Predmet je dodeljen u rad istražnom sudiji Novici Mihajloviću. Međutim, u ovom slučaju, nezavisno od istrage protiv obdučenata, treba od Okružnog suda u Leskovcu tražiti sprovođenje istražnih radnji protiv NN učinioca, tokom kojih bi se izvršile provere koje smo naveli.

Iz gore navednog jasno proizlazi da je istraga, koja bila u nadležnosti istražnog sudije Okružnog suda u Leskovcu, obavljena samo delimično. Istražni sudija je pribavio obdukcioni zapisnik i zapisnike sa ekshumacije, ali nije saslušanjem stručnjaka koji su vršili obdukciju i ekshumaciju raspravio sporna pitanja koja sam uočio i navo, iako su oni traženi od strane punomoćnika porodice Kostić.

Slučaj vojnika Radomana Žarkovića

Vojnik Radoman Žarković, VP 4445/7-Leskovac, pronađen je mrtav na osmatračnici „Devojin kamen“, opština Lebane 30. 6. 2005. godine u 8 časova i 30 minuta ujutru.³⁵

U obdukcionom zapisniku u zaključku pod tačkom V stoji: „Ozlede kože opisne pod tačkama 6 i 7 spoljašnjeg nalaza predstavljaju krvne podlive leve podlaktice u zaceljenju i oguljotine kože desne podlaktice, povrede leve šake i leve podkolenice nanete su dejstvom tupine mehaničkog oružja i ne stoje u direktnoj vezi sa neposrednim uzrokom smrti“. S obzirom da se radi o povredama i s leve i sa desne strane tela i u predelu ruku i u predelu nogu i da te povrede zahvataju veliki deo tela neophodno je sprovođenjem istražnih radnji utvrditi poreklo tih povreda kao i kada su nastale i ko ih je naneo. Postoje fotografije iz kojih se vidi rasprostranjenost povreda po telu pokojnog Radomana Žarkovića. Medicinski je moguće utvrditi da ove povrede nisu u vezi sa uzrokom smrti. Međutim, otkrivanjem načina nastanka ovih povreda, kao i eventualno ko je Žarkoviću te povrede naneo, može se doći do relevantnih saznanja o okolnostima pod kojim je Žarković izgubio život.

Takođe je neophodno obaviti istražnu radnju saslušanjem balističara koji je urado balistički nalaz 7. jula 2005. godine. Balističar treba da se izjasni o podacima iz zapisnika o uviđaju i da detaljnije objasni kako se ta automatska puška podešava za pojedinačnu a kako za rafalnu paljbu, i šta to praktično znači. Takođe, balističar treba da se izjasni na okolnosti iz zapisnika o uviđaju da je vojnik, svedok, čuo jedan pucanj a da su na licu mesta pronađene dve čaure. Veštak balističke struke bi pred istražnim sudijom morao mnogo detaljnije da objasni svoj nalaz i da terminologiju koju koristi prilagodi i učini razumljivijom sudu i strankama u postupku koji nisu stručnjaci za balistiku.³⁶

Imajući u vidu iznete okolnosti, smatram da je nepходno da nadležni tužilac traži sprovođenje određenih istražnih radnji i to ispitivanjem veštaka obducentata i veštaka balističara, da bi se u potpunosti i do kraja rasvetlile okolnosti pod kojima je izgubio život Radoman Žarković.

³⁵ Ovaj predmet vodio je istražni sudija Okružnog suda u Nišu, Radomir Mladenović, koji je naložio da se obavi obdukcija tela pokojnog Žarkovića. Posle obdukcije istraga više nije vođena, iako je bilo neophodno raspraviti niz spornih pitanja koja proizlaze iz obdukcionog zapisnika.

³⁶ Punomoćnik porodice Žarković, advokat Predrag Savić, nije bio u stanju da nosiocu projekta „STOP ZABORAVU“, i autoru nepravog dela ovog Izveštaja, Jeleni Milić, kaže da li je dao inicijativu tužiocu da stavi predlog za sprovođenje određenih istražnih radnji protiv NN izvršioca istražnom sudiji Okružnog suda u Leskovcu.

Slučaj vojnika Srđana Ivanovića

Vojnik Srđan Ivanović pronađen je mrtav 2. 8. 2005. godine u kasarni „Sinkovce“³⁷ kod Leskovca.³⁸

Prilikom razmatranja materijala koji se tiču ovog slučaja nisam imao uvid u obdukcioni zapisnik, sada pokojnog Srđana Ivanovića. Međutim, iz mnogobrojnih dopisa koje je advokat Branka Slani Taboroši uputila pravosudnim i državnim organima vidi se da je obdukcija urađena i da je kao uzrok smrti konstatovano trovanje heroinom.

Takođe, iz dopisa i podnesaka advokata Taboroši vidi se da obdukcija nije obavljena u celini i potpuno, da nisu date analiza stanja jetre i hemijsko-toksikološke analize vezane za količine alkohola i opijata u momentu vojnike smrti. Nema podataka da je vojnik ranije uzimao heroin ili druge teške droge, na koje način je heroin dospelo u organizam vojnika, da li na njegovom telu ima tragova intravenskog uzimanja heroina.

Iz spisa koje sam dobio na razmatranje vidi se da je advokat Taboroši više puta tražila ekshumaciju tela Srđana Ivanovića. U spisima koje posedujem nema podataka o tome da li je ekshumacija izvršena ili nije.³⁹

Kod ovakvog stanja stvari neophodno je saslušati obducenta na sve okolnosti zapisnika o obdukciji, a posebno u vezi sa trovanjem i sa kojom supstancom i kojom količinom supstance se vojnik otrovao. S obzirom na okolnosti da je Srđanu Ivanoviću to bio poslednji dan u vojsci, i s obzirom da je u vojsci radio kao vozač starešine, nepohodno je utvrditi da li je pre odlaska u vojsku bio narkoman, o kolikoj dozi opijata koja je izazvala trovanje je reč i sve u vezi sa hemijsko-toksikološkom analizom prilikom obdukcije.⁴⁰

Pravna analiza – „slučaj Milan Matić“

³⁷ Mediji i stručna javnost koriste i naziv „Sinkovici“ i „Sinkovce“.

³⁸ Ovaj predmet bio je u nadležnosti istražnog sudije Okružnog suda u Leskovcu, Mihajla Petrovića. Smatram da je ovaj sud morao da naredi ekshumaciju i da sprovede brojne druge istražne radnje.

³⁹ Otac pokojnog Srđana Ivanovića, Milorad Ivanović tvrdi da, iako su sredstva za ekshumaciju bila uplaćena Okružnom sudu u Leskovcu još pre par godina, ista nikad nije izvršena.

⁴⁰ Istrazni sudija Okružnog suda u Leskovcu, Mihajlo Petrović, poslao je ocu pokojnog Ivanovića fotokopiju obdukcionog nalaza u kome se kaže da je kod vojnika Srđana Ivanovića nastupila nasilna smrt trovanjem heroinom. Otac pokojnog Srđana je više puta u javnosti izjavljivao da je njegov sin za vreme služenja vojnog roka vozio Ratka Mladića, generala Mladena Čirkovića, tadašnjeg komandanta Prištinskog korpusa, akteulnog zamenika načelnika Generalštaba vojske Srbije, komandanta kasarne „Sinkovce“, pukovnika Miodraga Đurovića i druge starešine, a za šta ga niko nikad nije pozvao da svoje nalaze iznese ili suoči pred istražnim organima. Otac pokojnog Ivanovića tvrdi da njegove izjave niko od vojnih starešina nikad nije demantovao.

Vojnik Milan Matić, V.P. 1552-Beogradu nađen je mrtav 12. oktobra 2005. godine u kasarni u Beogradu.⁴¹

U ovom slučaju obavljen je opsežan predkrivični postupak u kome je saslušano više lica. Zamenik Okružnog javnog tužilaštva u Beogradu, Goran Rašić, tražilo je sprovođenje određenih istražnih radnji, pa je istražni sudija Okružnog suda u Beogradu, Nadežda Mijatović, u predmetu KRI Br. 2037/05, naložila veštačenje komisije veštaka u sastavu stručnjaka za sudsku medicinu i balistiku⁴² i veštačenje komisije veštaka za forenzičku genetiku.⁴³ Rezultati svih veštačenja i predkrivičnog postupka ukazuju da se u slučaju vojnika Milana Matića radi o samoubistvu.

Nalazim da je ovaj slučaj u potpunosti rešen i to na osnovu kompetentnih veštačenja koja je po zahtevu tužioca naredio istražni sudija. Ne vidim neke protivrečnosti ili nedostatke tokom ove istrage, koje bi trebalo otkloniti ili istragu dopuniti. Imajući u vidu iznete razloge smatram da je ovaj slučaj krivično-pravno rešen.⁴⁴

*Napomena: Izradu ove analize pomogao je **Fond za otvoreno društvo** iz Beograda*

⁴¹ Punomoćnici porodice Matić su advokati Predrag Savić i Vladan Batić.

⁴² Komisija je radila u sastavu: prof Dr Branimir Aleksandrić, specijalista sudske medicine; asistent Dr Snežana Pavlekić, specijalista sudske medicine i ing. Milan Kunjadić, sudski balisitačar.

⁴³ Ovu komisiju sačinjavali: Dr Oliver Stojković, forenzički genetičar i asistent Dr Snežana Pavlekić, specijalista sudske medicine.

⁴⁴ U razgovoru sa punomoćnikom oštećene porodice Matić, advokatom Predragom Savićem, obavešten sam da punomoćnici sumanju u objektivnost člana Komisije, prof Dr Branimira Aleksandrića koji je direktor Instituta za sudsku medicinu medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Ovo iz razloga što se Aleksandrić nalazi u sudskom sporu sa jednim od punomoćnika porodice Matić, advokatom Vladanom Batićem. Punomoćnik Savić smatra da su pojedini relevantni dokazi sklonjeni i uništeni, kako on kaže „ očišćeni paročistačem.“ O toj tvrdnji punomoćnika nema drugih dokaza sem njegove tvrdnje.